

UZASADNIENIE

Powódka G. G. w pozwie wniesionym przeciwko K. K. (1) wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 12969 złotych tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty 50000 złotych stanowiącej część zachowku zasądzonego uprzednio na rzecz powódki w prawomocnym wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie w sprawie o sygn. akt I C 219/14 należnych za okres od 15 września 2013 roku [to jest dnia po upływie 7 dni od otrzymania przez pozwanego wezwania do zachowku do dnia 7 marca 2016 roku, to jest dnia przed wyrokowaniem].

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2018 roku Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie po rozpoznaniu powyższej sprawy:

- w punkcie pierwszym oddalił powództwo;
- w punkcie drugim zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 4817 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy oparł powyższe rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach:

W dniu 15 kwietnia 2005 roku w S., w kancelarii notarialnej, przed notariuszem D. P. sporządzona została umowa darowizny, mocą której H. K. darował K. K. (1) prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) przy Al. (...) w S., o pow. użytkowej 82,51 m kw. dla którego Sąd Rejonowy w Szczecinie, Wydział Ksiąg Wieczystych, prowadził księgę wieczystą KW nr (...). Wartość przedmiotu darowizny strony określiły na kwotę 160 000 złotych (§ 9 aktu).

W dniu 2 lipca 2010 roku w S., zmarł H. K., który w chwili śmierci był wdowcem. H. K. miał dwoje dzieci – powódkę G. G. oraz Z. K.. Pozwany K. K. (1) jest synem Z. K. i wnukiem H. K..

W przedmiocie spadku po zmarłym H. K. toczyło się postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku. Mocą postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. z dnia 28 stycznia 2013 roku, sygn.. akt XVI Ns 259/11, spadek po zmarłym H. K., na podstawie testamentu notarialnego z dnia 22 marca 2002 roku nabył w całości K. K. (1).

Pismem z dnia 3 września 2013 roku pełnomocnik powódki wezwał pozwanego K. K. (1) do zapłaty kwoty 64 132,50 złotych tytułem zachowku po jej zmarłym ojcu H. K., w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wezwania. Wezwanie zostało doręczone w dniu 7 września 2013 roku

W dniu 15 grudnia 2013 roku G. G. skierowała do Sądu Okręgowego w Szczecinie, pozew przeciwko K. K. (1) o zapłatę tytułem zachowku po zmarłym H. K. kwoty 76 321,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą akt. I C 219/14.

Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2015 roku wydanym w sprawie I C 219/14 Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości dla ustalenia jaką wartość przedstawiał lokal mieszkalny położony w S., przy Alei (...), mając na uwadze jego stan techniczny z chwili otwarcia spadku. Wartość rynkowa nieruchomości według stanu na dzień 2 lipca 2010 roku i cen rynkowych na dzień 5 sierpnia 2015 roku, została ustalona przez biegłego na kwotę 240 800 złotych.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8 marca 2016 roku w sprawie o sygn. akt I C 219/14 Sąd zasądził od pozwanego K. K. (1) na rzecz powódki G. G. kwotę 59 775 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 8 marca 2016 roku do dnia zapłaty, w pozostałym zaś zakresie powództwo oddalił. W uzasadnieniu wyroku sąd wskazał, że odsetki od zasądzonej kwoty należą się od dnia wyrokowania z uwagi na fakt, że wysokość należnego zachowku ustalana jest według cen z daty orzekania o rozszczeniu o zachówek. Sąd ustalił również, że w skład substratu zachowku weszła poza wartością mieszkania również kwota 1700 złotych pozostała po świadczeniu emerytalnym.

Pismem z dnia 3 czerwca 2013 roku pełnomocnik powódki wezwał pozwanego K. K. (1) do zapłaty kwoty 12 969 złotych tytułem odsetek od zachowku za okres sprzed 8 marca 2016 roku w związku z zapadłym we wskazanym dniu wyrokiem – w terminie 7 dni.

Sąd Rejonowy na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego uznał, że powództwo okazało się nieuzasadnione.

Ustalając stan faktyczny Sąd Rejonowy oparł się na zgromadzonych w sprawie dokumentach, których treść i autentyczność nie były przez strony kwestionowane, a także dokumentach z dołączonych akt sprawy Sądu Okręgowego w Szczecinie, sygn. akt I C 219/14.

Sąd Rejonowy za podstawę żądania przyjął art. 481 § 1 k.c. i wskazał, że dłużnik popada w opóźnienie jeśli nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie, w którym stało się ono wymagalne także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia. Sąd Rejonowy za bezsporne przyjął, że: po pierwsze, pozwany K. K. (1) jest spadkobiercą testamentowym po zmarłym H. K., na podstawie testamentu notarialnego z dnia 22 marca 2002 roku, po drugie, że powódka G. G. w dniu 15 grudnia 2013 roku skierowała do Sądu Okręgowego w Szczecinie pozew przeciwko K. K. (1) o zapłatę tytułem zachowku po zmarłym H. K. kwoty 76 321,75 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty; po trzecie, że prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8 marca 2016 roku w sprawie I C 219/14 zasądzono od pozwanego K. K. (1) na rzecz powódki G. G. kwotę 59 775 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 8 marca 2016 roku do dnia zapłaty, w pozostałym zaś zakresie powództwo oddalił.

Sąd Rejonowy wskazał, że spór stron ogniskował się wokół kwestii daty początkowej naliczania odsetek, a w tym momencie wymagalności wierzytelności. Sąd Rejonowy odwołał się do art. 995 § 1 k.c., zgodnie z którym wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalania zachowku. Sąd Rejonowy przyjął, że chwilą ustalenia zachowku należnego powódce od pozwanego była data wydania orzeczenia przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie I C 219/14, przy czym wartość lokalu będącego przedmiotem darowizny na rzecz K. K. (2) ustalona została przez ten sąd według stanu na dzień zawarcia umowy darowizny i cen z chwili sporządzania opinii. Sąd Rejonowy podzielił stanowisko pozwanego, że odsetki od zachowku stały się wymagalne od dnia wyrokowania, skoro bowiem wysokość zachowku ustalona została dopiero w orzeczeniu sądu, nie sposób zasadnie formułować tezy o wcześniejszej wymagalności świadczenia, którego wysokość aż do daty wyrokowania nie była znana. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że wartość nieruchomości lokalowej przy Al. (...) w S. była wielokrotnie szacowana i poszczególne kwoty znacznie się od siebie różniły. Wartość tego lokalu została określona w umowie darowizny z dnia 15 kwietnia 2005 roku na kwotę 160 000 zł (nie zaś jak błędnie wskazała w pozwie powódka na 200 000 zł). Następnie pełnomocnik powódki określił wartość nieruchomości w wezwaniu do zapłaty z dnia 3 września 2013 roku na kwotę 256 530 zł. Wreszcie zaś jak wynika z opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości ustanowionego na wniosek powódki w sprawie I C 219/14 wartość rynkowa nieruchomości według stanu na dzień 2 lipca 2010 roku (otwarcie spadku) i cen rynkowych na dzień 5 sierpnia 2015 roku, została ustalona na kwotę 240 800 zł. Z powyższego wynika jednoznacznie, że zachówek obliczony został przez Sąd Okręgowy z uwzględnieniem wzrostu wartości nieruchomości w dacie orzekania w stosunku do wartości nieruchomości z daty dokonania darowizny. Zasądzona kwota uwzględnia więc inflację i postępujący wzrost cen nieruchomości. Brak podstaw do tego, aby dodatkowo wzbogacać powódkę kosztem pozwanego o odsetki za okres sprzed ustalenia wartości zachowku. Sąd Rejonowy uznał, że za oddaleniem powództwa przemawiało również i to, że powódka w żaden sposób nie wykazała wysokości swego roszczenia, nie wykazała bowiem, aby w dacie sformułowania przez nią wezwania do zapłaty wartość nieruchomości odpowiadała wskazanej przez nią w wezwaniu kwocie 256 530 złotych, ani kwocie 200 000 złotych, którą jako podstawę obliczenia zachowku wskazała aktualnie w pozwie. Z aktu notarialnego wynika bowiem jednoznacznie, że strony umowy darowizny określiły wartość lokalu na 160 000 zł, która to wartość była zresztą kwestionowana przez powódkę w sprawie I C 219/14. Sąd Rejonowy wskazał, że powódka nie zaoferowała sądowi żadnego dowodu pozwalającego na ustalenie wartości lokalu na dzień wezwania do zapłaty, w związku z czym wskazywane przez nią kwoty z wezwania do zapłaty i pozwu złożonego w niniejszej sprawie uznać należało za całkowicie dowolne. Sąd Rejonowy uznał, że brak jakichkolwiek podstaw do tego, aby uznać, że na dzień wezwania do zapłaty lokal wart był 200 000 złotych, od której to kwoty aktualnie powódka wylicza odsetki. Za nieuprawnione i

niczym nieuzasadnione sąd uznał bowiem twierdzenia powódki, iż skoro Sąd Okręgowy w Szczecinie ustalił wartość nieruchomości na 240 800 złotych, a zachówek na kwotę wyższą niż 50000 złotych, to powódka może domagać się odsetek od dowolnie wyliczonej przez siebie kwoty 50000 złotych. Sąd Rejonowy wskazał, że powódka pominął zresztą zupełnie fakt, że do substratu zachowku, poza wartością lokalu sąd doliczył również 1700 złotych pozostałą po świadczeniu emerytalnym. Z uwagi na fakt, że powódka nie wykazała swego roszczenia ani co do zasady, ani co do wysokości, sąd powództwo oddalił.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., wskazując, że na koszty pozwanego złożyły się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika w osobie racy prawnego, ustalone w stawce minimalnej na podstawie § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym do dnia 26 października 2016 roku w kwocie 4.800 złotych oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 złotych, a więc łącznie kwota 4 817 złotych.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła strona powodowa zaskarżając je w całości.

Skarżąca zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie art. 6 k.c. poprzez jego niewłaściwą interpretację i zastosowanie;
2. naruszenie art. 455 k.c. poprzez jego niewłaściwą interpretację i niezastosowanie;
3. naruszenie art. 230 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie;
4. naruszenie art. 321 k.p.c. poprzez orzeczenie ponad żądanie, mimo że pozwany nie kwestionował wysokości kwoty, od jakiej powódka naliczyła odsetki za opóźnienie od zachowku;
5. naruszenie art. 365 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie.

Powołując się na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 12969 złotych oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony powodowej zasługiwała na uwzględnienie co do istoty sprawy.

Na wstępie wskazać trzeba, że wbrew zarzutowi skarżącej nie doszło do naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 321 § 1 k.p.c. Podkreślenia wymaga bowiem, że rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku polegało na oddaleniu powództwa. Tym samym nie można zarzucić sądowi pierwszej instancji, że orzekł ponad żądanie, albowiem taka sytuacja zachodziłaby tylko wówczas, gdyby rozstrzygnął on pozytywnie o roszczeniu niezgłoszonym przez stronę, co w badanej sprawie w sposób oczywisty nie zachodziło.

Chybiony jest także zarzut naruszenia art. 230 k.p.c. Biorąc pod uwagę całokształt stanowiska strony pozwanej prezentowanego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie można uznać za przyznany przez pozwanego fakt, iż wartość nieruchomości stanowiącej przedmiot darowizny podana w pozwie odpowiadała wartości tej rzeczy na dzień wezwania do zapłaty. Podkreślić bowiem trzeba, że pozwany - jakkolwiek wprost w tej kwestii się nie wypowiedział – to zwracał uwagę na to, że podawane przez powódkę wartości nieruchomości były różne i tym samym przyjąć trzeba, że pośrednio zakwestionował w tym zakresie twierdzenia strony powodowej.

Nie zasługuje również na aprobatę zarzut naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy – wbrew stanowisku skarżącej – w żaden sposób nie zakwestionował mocy wiążącej prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8 marca 2016 roku w sprawie o sygn. akt I C 219/14 co do wysokości zachowku należnego powódce, a jedynie wskazał,

że zachówek ten został ustalony według cen przedmiotu darowizny z daty orzekania i tym samym nie jest tożsamy z ustaleniem wysokości zachowku na dzień wezwania do zapłaty.

Słuszne okazały się natomiast zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 455 k.c. oraz art. 6 k.c.

Jeśli chodzi o kwestię wymagalności odsetek przy zachowku, to wskazać należy, że zarówno doktryna, jak i orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych dotyczące tej kwestii nie jest jednolite. W orzecznictwie sądów powszechnych występują w nim co najmniej dwa stanowiska dotyczące określenia wymagalności świadczenia z tytułu zachowku. Wedle pierwszego, roszczenie o zachówek jest roszczeniem bezterminowym i jego wymagalność należy ustalić w oparciu o regułę z art. 455 k.c. Nie jest tutaj właściwa, jako chwila wymagalności tego roszczenia, ani data otwarcia spadku, ani też chwila ogłoszenia testamentu. Wedle tego stanowiska, odsetki ustawowe za opóźnienie należą się od daty wezwania zobowiązanego do zapłaty zachowku (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 23 marca 2007 roku, VI Ca 1285/06). Drugie stanowisko podkreśla, że skoro ustalenie wartości spadku w celu określenia zachowku oraz obliczenie zachowku następuje według cen z chwili orzekania o roszczeniu o zachówek, to odsetki od tak ustalonego świadczenia pieniężnego powinny być naliczane dopiero od daty wyrokowania w sprawie, skoro dopiero z tym momentem roszczenie o zapłatę - tak ustalonej kwoty - stało się wymagalne (vide wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 2 marca 2012 roku, I ACa 110/12).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż obliczenie zachowku następuje na podstawie wartości spadku ustalonej według cen obowiązujących w dacie orzekania o roszczeniach z tego tytułu (vide uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1985 roku - zasada prawna - III CZP 75/84, OSNC 1985, Nr 10, poz. 147, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1999 roku, I CKN 248/98, nie publ., z dnia 25 maja 2005 roku, I CK 765/2004; z dnia 14 marca 2008 roku, IV CSK 509/2007, MoP 2009, nr 9, s. 510). Wobec nieunormowania w przepisach dotyczących zachowku terminu wymagalności roszczenia, który nie wynika także z właściwości zobowiązania, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się także z reguły, iż świadczenie z tytułu zachowku powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania (art. 455 k.c.), co oznacza, iż stan opóźnienia może nastąpić przed datą wyrokowania i określeniem przez Sąd wysokości zachowku (vide wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 lutego 2016 roku, I CSK 67/15, z dnia 25 czerwca 2015 roku, III CSK 375/14; z dnia 6 marca 2016 roku, V CSK 209/13; z dnia 7 lutego 2013 roku, II CSK 403/12; z dnia 17 września 2010 roku, II CSK 178/10, z dnia 17 kwietnia 2009 roku, III CSK 298/08, OSNC-ZD 2009, Nr 4, poz. 107). Z drugiej strony w części orzeczeń Sąd Najwyższy przyjmował, iż ze względu na okoliczności danej sprawy stan opóźnienia w realizacji wierzytelności z tytułu zachowku następuje dopiero od chwili wyrokowania, skoro w tej dacie następowało ustalenie substratu zachowku (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1999 roku, I CKN 248/98). Stanowisko to wynika z faktu, iż jedną z funkcji odsetek należnych wierzycielowi za czas opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego jest waloryzacja spadku siły nabywczej pieniądza. W konsekwencji ustalenie należnego wierzycielowi świadczenia pieniężnego według cen z daty wyrokowania i jednocześnie zasądzenie odsetek od dnia opóźnienia poprzedzającego datę wyrokowania, może prowadzić do dwukrotnego zastosowania na korzyść wierzyciela, tego samego mechanizmu waloryzacji świadczenia pieniężnego. Nie oznacza to jednak, iż w takiej sytuacji wierzycielowi zawsze należą się odsetki ustawowe od daty wyrokowania o roszczeniu z tytułu zachowku. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dostrzeżono, iż w związku ze stabilizacją stosunków ekonomicznych i obniżeniem wysokości odsetek ustawowych nabrały one w coraz większym stopniu charakteru odszkodowawczego, a ich funkcja waloryzacyjna uległa pomniejszeniu, na rzecz zryczałtowanego wynagrodzenia za korzystanie przez dłużnika ze środków pieniężnych należnych wierzycielowi i funkcji motywującej dłużnika do spełnienia świadczenia pieniężnego. Podkreślenia wymaga, iż między powstaniem stanu wymagalności roszczenia o zachówek, a chwilą orzekania o tym roszczeniu ceny mające wpływ na określenie rozmiaru świadczenia mogą wzrosnąć, mogą także być stabilne, a nawet obniżyć się. W przypadku stabilizacji cen lub ich obniżenia zasądzenie odsetek od ustalonego świadczenia pieniężnego, którego wysokość nie wzrosła wskutek inflacji, nie prowadzi do podwójnej waloryzacji tego samego świadczenia. Przeciwna sytuacja będzie miała miejsce w sytuacji, gdy między powstaniem stanu wymagalności roszczenia o zachówek, a chwilą orzekania o tym roszczeniu ceny mające wpływ na określenie rozmiaru tego świadczenia wzrosły. Z tych przyczyn w orzecznictwie

Sądu Najwyższego wyrażany jest zasługujący na podzielenie pogląd, iż w tego rodzaju sprawach stan opóźnienia należy określać indywidualnie, z uwzględnieniem okoliczności danej sprawy, unikając wszelkiego automatyzmu

Sąd odwoławczy w składzie rozpoznającym apelację stanął na stanowisku, że roszczenie o zachówek staje się wymagalne według ogólnych reguł wskazanych w art. 455 k.c. Za deklaratoryjnym charakterem orzeczenia w przedmiocie zachowku przemawia zatem to, że roszczenie o zachówek należy do kategorii długów spadkowych, co oznacza, że dług spadkowy nie powstaje z chwilą wyrokowania przez sąd, lecz wcześniej - z chwilą otwarcia spadku, natomiast jego konkretyzacja co do kwoty zachodzi w chwili wyrokowania. Kwestia konkretyzacji kwoty nie jest jednak zbieżna z kwestią wymagalności roszczenia. Jeżeli strona powodowa dochodzi roszczenia o zachówek, którego wysokości nie precyzuje w wezwaniu do zapłaty, bądź określa ją na poziomie niższym niż ustalony następnie przez sąd, wówczas nie można mówić o tym, że odsetki biegą od momentu wezwania do zapłaty. Natomiast nie sposób odmówić stronie powodowej odsetek od kwoty, o którą wezwała zobowiązanego przed wyrokowaniem. Nie ulega wątpliwości, że zachówek jest od początku długiem pieniężnym (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1999 roku, I CKN 248/98) a przepisy nie określają terminu wymagalności roszczenia z tytułu zachowku, wobec czego powinno ono zostać spełnione przez zobowiązanego, zgodnie z art. 455 k.c. niezwłocznie po wezwaniu przez uprawnionego do zapłaty. Wbrew odmiennemu stanowisku przedstawionemu przez sąd pierwszej instancji powyższej koncepcji nie sprzeciwia się to, że ustalenie wysokości zachowku w postępowaniu sądowym następuje na podstawie cen obowiązujących w chwili wyrokowania. W judykaturze przyjmuje się, że o stanie opóźnienia zobowiązania z tytułu zachowku można mówić wówczas, gdy zobowiązany znał już wszystkie obiektywnie istniejące okoliczności pozwalające mu racjonalnie ocenić zasadność i wysokość zgłoszonego roszczenia z tytułu zachowku. Może to więc nastąpić także w dacie poprzedzającej chwilę wyrokowania (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2013 roku II CSK 403/12 oraz z dnia 17 września 2010 roku, II CSK 178/10). Za takim stanowiskiem przemawia również deklaratoryjny charakter orzeczenia o należnym zachowku, który sprawia, że zobowiązanie o charakterze bezterminowym przekształca się w zobowiązanie terminowe w wyniku wezwania wierzyciela do spełnienia świadczenia skierowane do dłużnika, a wyrok sądowy potwierdza tylko zasadność tego wezwania wskutek istniejącego wcześniej zobowiązania do świadczenia zachowku. Taki punkt widzenia potwierdza też orzecznictwo na tle innych rozstrzygnięć o deklaratoryjnym charakterze (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 roku, I CSK 433/06; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2005 roku, I CK 7/05).

W badanej sprawie z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że w wezwaniu do zapłaty z dnia 3 września 2013 roku zostało sformułowane konkretne roszczenie, jakiego powódka domagała się od pozwanej, ze szczegółowym podaniem sposobu obliczenia kwoty zachowku, który mieścił w zachowku ustalonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8 marca 2016 roku w sprawie o sygn. akt I C 219/14. Zaznaczyć trzeba, że okoliczność, że pozwany odmówił spełnienia zachowku w terminie wyznaczonym w powyższym wezwaniu, działając w błędnym przekonaniu, że uprawnienie powódki do zachowku zostało zaspokojone w inny sposób, nie może obciążać powódkę i wpływać na wymagalność jej roszczenia. W ocenie sądu odwoławczego nie zaistniały także żadne szczególne okoliczności uzasadniające przyjęcie wymagalności roszczenia o zachówek według innej daty. Zaznaczyć trzeba, że ciężar dowodu w tym zakresie stosownie do dyspozycji art. 6 k.c. należało przenieść na stronę pozwaną. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego brak natomiast podstaw do przyjęcia, że taką szczególną okolicznością była istotna zmiana wartości rynkowej nieruchomości stanowiącej podstawę ustalenia wysokości zachowku w okresie od chwili wezwania do zapłaty do dnia wyrokowania. Należy przypomnieć, że wezwanie do zapłaty pochodziło z września 2013 roku, natomiast podstawą ustalenia zachowku była opinia biegłego sporządzona w sierpniu 2015 roku, a więc niespełna dwa lata później i biorąc pod uwagę, że w tym czasie nie doszło do istotnej zmiany cen rynkowych nieruchomości trudno uznać, że na dzień wezwania do zapłaty wartość lokalu mieszkalnego położonego w S., przy Alei (...) była znacząca niższa niż w dacie sporządzenia operatu szacunkowego. Zaznaczyć zaś trzeba, że zgodnie z opinią biegłego wartość ta wynosiła kwotę 240 800 złotych, a więc była znacznie wyższa niż kwota 200000 złotych przyjęta w niniejszej sprawie jako podstawa do ustalenia kwoty zachowku, od której strona powodowa domagała się zasądzenia odsetek.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności uznać trzeba, że roszczenie o zapłatę zachowku stało się wymagalne w terminie wskazanym w wezwaniu do zapłaty, to jest od dnia 14 września 2013 roku, co spowodowało, że pozwany popadł w opóźnienie w zapłacie należnego zachowku od dnia następnego. W konsekwencji uzasadnione było roszczenie o zasądzenie kwoty odpowiadającym wysokości odsetek za opóźnienie od kwoty 50000 złotych [czyli kwoty niższej od należnego zachowku] od dnia 15 września 2013 roku do dnia 7 marca 2016 roku [czyli dzień poprzedzający wydanie wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8 marca 2016 roku w sprawie o sygn. akt I C 219/14, w którym zasądzone odsetki właśnie do dnia 8 marca 2016 roku]. Biorąc pod uwagę, że tak ustalone odsetki odpowiadają kwocie dochodzonej pozwem należało zasądzić od pozwanego na rzecz powódki kwotę 12696 złotych, co czyni odmienne rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nieprawidłowym.

Z tego względu na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono w tym zakresie zaskarżony wyrok, o czym orzeczono w punkcie pierwszym sentencji.

Konsekwencją zmiany orzeczenia co do istoty sprawy była konieczność rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Co do zasady zgodnie z regułą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. to pozwanego należało obciążyć obowiązkiem zwrotu powódce kosztami procesu. W ocenie sądu odwoławczego zaistniały jednak żadne szczególne okoliczności w rozumieniu art. 102 k.p.c. uzasadniające odstąpienie od obciążenia pozwanego kosztami procesu. Zaznaczyć trzeba, że powódka dokonała w istocie rozdrobnienia swoich roszczeń, albowiem mógł dochodzić odsetek za okres objęty niniejszym postępowaniem w sprawie Sądu Okręgowego w Szczecinie o sygn. akt I C 219/14 i nie wpłynęłoby to na wartość przedmiotu sporu stanowiącą podstawę ustalenia opłat sądowych od pozwu i środków zaskarżenia ani na wysokość kosztów zastępstwa procesowego stron. W tym stanie rzeczy w ocenie sądu odwoławczego decyzja strony powodowej o dochodzeniu spornych odsetek w odrębnym procesie nie powinna powodować dla pozwanego negatywnych skutków w postaci obciążenia go poniesionymi przez powódkę kosztami procesu.

Z tego względu na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu poprzez odstąpienie od obciążenia pozwanego tymi kosztami, o czym orzeczono w punkcie pierwszym sentencji.

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. , kierując się tymi samymi motywami, które legły u podstaw rozstrzygnięcia o kosztach procesu przed sądem pierwszej instancji.

SSO Małgorzata Grzesik SSO Tomasz Sobieraj SSO Katarzyna Longa

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować;
2. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron;
3. Po upływie terminu do wniesienia zażalenia akta zwrócić do Sądu Rejonowego

SSO Tomasz Sobieraj 21 grudnia 2018 roku